

МЕХАНОХІМІЧНИЙ СИНТЕЗ ТИТАНАТУ ЛІТІЮ З ВИКОРИСТАННЯМ ОРГАНІЧНИХ ПРЕКУРСОРІВ

Уперше застосовано метод механохімічної активації для синтезу титанату літію Li_2TiO_3 , використовуючи як вихідні речовини оксид титану (TiO_2) та джерело літію (карбонат та гідроксид). Отримані зразки досліджувалися методами XRD та FT-IR, які довели існування цільового продукту в системі. Розміри часток отриманого матеріалу перебувають у діапазоні 1,8–5,5 мкм.

Ключові слова: титанат літію, механохімічна активація, XRD, FT-IR.

Вступ

Титанати лужних металів із загальною формулою $A_2Ti_nO_{2n+1}$, які складаються з шарів оксиду титану і включених між ними катіонів, мають унікальну шарувату і тунельну кристалічну структури. Інтерес до цих матеріалів постійно зростає завдяки їхнім високим фотокаталітичним властивостям, а також іон-провідним параметрам [1], через що вони знайшли застосування у фотодеградації води [2], фотокаталізі [3] та в електролітах паливних елементів [4].

Розробка альтернативних маршрутів для синтезу лужних титанатів з формулою $A_2Ti_nO_{2n+1}$ є головною проблемою виробництва напівпровідників. Для того щоб поліпшити функціональні властивості, такі як фотокаталітична активність або іонообмінна здатність, важливо контролювати розмір і морфологію титанатів [5].

На відміну від класичного твердофазного синтезу, метод механохімічної активації був застосований через можливість стехіометричного контролю. Контроль за атомним співвідношенням дає змогу досягти максимального прояву всіх властивостей.

Експериментальна частина

Для синтезу титанату літію методом механохімічної активації джерелом титану було обрано оксид, приготований з метатитанатної кислоти прожарюванням за температури 500 °C протягом 4 годин. Після цього отриманий матеріал згідно зі стандартною методикою був прожарений за температури 1050 °C протягом 2 годин. Як джерело літію було використано Li_2CO_3 і $LiOH$ (обидва х.ч. без подальшого очищення). Стехіометричність складу становила 1:1. Додатково до системи Li/Ti

додавались яблучна і лимонна кислоти та сечовина у співвідношенні 1:2 до кількості основних компонентів.

Механохімічна активація проводилась у кульовому млині FRITSCH (Pulverisette 6). Співвідношення маси куль до зразка – 10:1, швидкість обертання – 600 об/хв. Перемелювання відбувалося на повітрі та у водному середовищі протягом 2 годин.

Фізико-хімічний аналіз зразків здійснювався методами XRD ($\lambda = 1,54$ нм) та FT-IR. За наявності характеристичних рефлексів рентгенофазового аналізу встановлювалось існування фаз титанату літію й обраховувався середній розмір часток за рівнянням Шеррера.

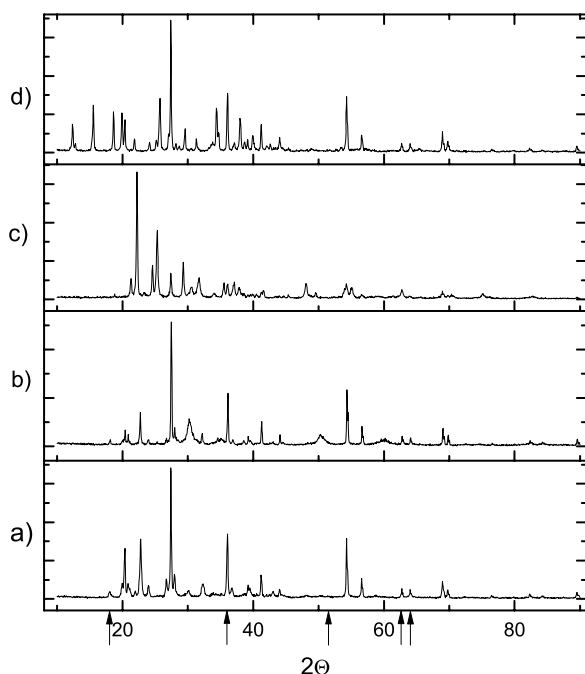
Результати та обговорення

У результаті проведення механохімічної активації стехіометричних сумішей з додаванням органічного компонента було встановлено, що використання гідроксиду літію як джерела є неможливим, оскільки високий ступінь полімеризації не дає змоги розвантажити млин і відділити зразок від робочих компонентів млина.

З отриманих даних рентгенофазового аналізу було встановлено існування фази титанату літію за наявності характеристичних ліній рівним $2\theta = 18,6; 36,06; 44; 62,77; 64$. На рис. 1 показано відповідні криві для таких зразків. З них видно, що вплив сечовини на синтез титанату літію є найменшим.

Для підтвердження існування титанату літію в зразку за допомогою інфрачервоної спектроскопії потрібно було встановити наявність характерних піків з довжинами 503–466 та 675–636 cm^{-1} . Ці піки відповідають рефлексам октаедрів LiO_6 .

Як видно з рис. 2, спектр зразка з лимонною кислотою нагадує відповідні спектри з яблучною

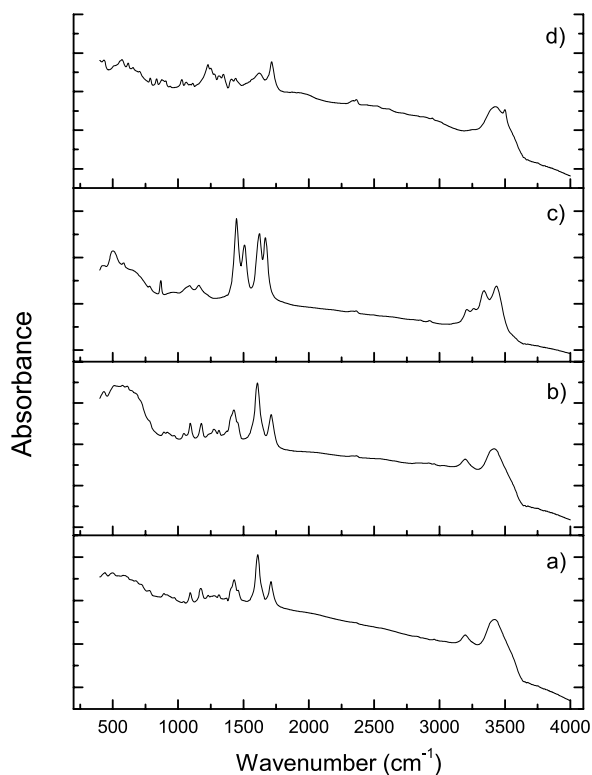

Рис. 1. Рентгенограми зразків такого складу:
 а) $\text{TiO}_2 + \text{Li}_2\text{CO}_3 + \text{яблучна кислота (1:2)} - \text{МХА}$, повітря, 2 год;
 б) $\text{TiO}_2 + \text{Li}_2\text{CO}_3 + \text{яблучна кислота (1:2)} - \text{МХА}$, вода, 2 год;
 в) $\text{TiO}_2 + \text{Li}_2\text{CO}_3 + \text{сечовина (1:2)} - \text{МХА}$, повітря, 2 год;
 д) $\text{TiO}_2 + \text{Li}_2\text{CO}_3 + \text{лимонна кислота (1:2)} - \text{МХА}$, повітря, 2 год

кислотою, а зразок із сечовиною кардинально відрізняється. Також наявність піків у діапазоні $1550\text{--}1800\text{ cm}^{-1}$ вказує на наявність карбонільної групи, що свідчить про наявність у зразках залишків вихідних органічних речовин.

Висновки

З отриманих експериментальних даних щодо механохімічної активації стехіометричної суміші Li/Ti (1:1) за допомогою органічних

Рис. 2. Інфрачервоні спектрограми таких зразків:
 а) $\text{TiO}_2 + \text{Li}_2\text{CO}_3 + \text{яблучна кислота (1:2)} - \text{МХА}$, повітря, 2 год;
 б) $\text{TiO}_2 + \text{Li}_2\text{CO}_3 + \text{яблучна кислота (1:2)} - \text{МХА}$, вода, 2 год;
 в) $\text{TiO}_2 + \text{Li}_2\text{CO}_3 + \text{сечовина (1:2)} - \text{МХА}$, повітря, 2 год;
 д) $\text{TiO}_2 + \text{Li}_2\text{CO}_3 + \text{лимонна кислота (1:2)} - \text{МХА}$, повітря, 2 год

прекурсорів було встановлено, що після 2 годин помелу утворювалася фаза титанату літію Li_2TiO_3 , що підтверджувалось даними XRD і FT-IR. За допомогою рівняння Шеррера було обраховано середній розмір частинок, що становить $1,8\text{--}5,5\text{ мкм}$. Ці дані відповідають іншим сучасним альтернативним методам синтезу титанату літію [6].

Список літератури

1. Preparation and photocatalytic activity of alkali titanate nanomaterials $\text{A}_2\text{Ti}_n\text{O}_{2n+1}$ (A = Li, Na and K) / H. Song, H. Jiang, T. Liu [et al.] // Mater. Res. Bull. – 2007. – Vol. 42. – P. 334–344.
2. Intercalation of titanium oxide in layered $\text{H}_2\text{Ti}_4\text{O}_9$ and $\text{H}_4\text{Nb}_6\text{O}_{17}$ and photocatalytic water cleavage with $\text{H}_2\text{Ti}_4\text{O}_9/(\text{TiO}_2, \text{Pt})$ and $\text{H}_4\text{Nb}_6\text{O}_{17}/(\text{TiO}_2, \text{Pt})$ nanocomposites / S. Uchida, Y. Yamamoto, Y. Fujishiro [et al.] // J. Chem. Soc., Faraday Trans. – 1997. – Vol. 93. – P. 3229–3234.
3. A novel synthetic route to TiO_2 -pillared layered titanate with enhanced photocatalytic activity / J. H. Choy, H. C. Lee, H. Jung, S. J. Huang // J. Mater. Chem. – 2001. – Vol. 11. – P. 2232–2234.
4. Corcoran D. J. D. Hydrogen titanates as potential proton conducting fuel cell electrolytes / D. J. D. Corcoran, D. P. Tunstall, J. T. S. Irvine // Solid State Ion. – 2000. – Vol. 136–137. – P. 297–303.
5. Masaki N. Moderate hydrothermal synthesis of layered caesium titanate / N. Masaki, S. Uchida, T. Sato // J. Mater. Chem. – 2002. – Vol. 12. – P. 305–308.
6. Yang Li H. Hybrid microwave synthesis and characterization of the compounds in the Li-Ti-O system / Li H. Yang, C. Dong, J. Guo // J. Power Sources. – 2007. – Vol. 175. – P. 575–580.

F. Azimov, V. Zazhigalov, K. Wieczorek-Ciurowa

MECHANOCHEMICAL SYNTHESIS OF LITHIUM TITANATE VIA ORGANIC PRECURSOR ROUTE

For the first time lithium titanate Li_2TiO_3 was synthesized by mechanochemical treatment, using as initial materials titanium oxide (TiO_2) and a source of lithium (carbonate and hydroxide). The resulting samples were investigated by XRD and FT-IR methods, which proved the existence of the desired product in the system. The particle size of the material obtained in the range 1.8–5.5 μm .

Keywords: lithium titanate, mechanochemical treatment, XRD, FT-IR.

Матеріал надійшов 13.02.2015